

Posudek vedoucí práce

Petra Jonášová: Zachovávání soboty v Církvi adventistů sedmého dne

Bakalářská práce na Fakultě humanitních studií UK, obor Studium humanitní vzdělanosti

Bakalářská práce Petry Jonášové pojednává o slavení soboty v Církvi adventistů sedmého dne; je založena na terénním výzkumu v prostředí jednoho sboru této církve. Hlavními okruhy témat, jimž se autorka věnuje, jsou motivace aktérů pro tzv. zachovávání soboty a dále to, jak jsou církevní normy upravující tento rituál aktéry interpretovány a zaváděny do praxe. Tyto otázky byly zvoleny velmi dobře; sobota je pro členy církve zásadní součástí jejich náboženského života a před otázkou, které činnosti jsou pro tento den vhodné a které nikoli, je tedy postaven každý z nich (jak to autorka ostatně ukazuje v empirické části práce). Bezpochyby tak jde o vhodné prostředí pro výzkum uplatňování náboženských norem v konkrétní náboženské praxi. Pro analýzu těchto témat Petra Jonášová také využila relevantní teoretické koncepty (zejména koncept rituální nečistoty Mary Douglasové, pojetí rituálu Clifforda Geertze a další).

V teoretické části práce autorka nejprve seznamuje čtenáře s historií a věroukou církve. Zde poněkud postrádám zasazení celé problematiky do širšího kontextu, zejména podrobnější reflexi skutečnosti, že adventisté se slavením soboty odlišují od jiných křesťanských církví, a alespoň stručné vysvětlení příčin a důsledků této odlišnosti. Stejně tak i popisu historie církve by prospělo stručné zasazení do kontextu dobového dění. Teoretická část práce pokračuje výkladem výše zmíněných teoretických konceptů a jejich relevance pro zkoumanou problematiku. Zde mám výhradu ke kapitole *Interpretace náboženských norem a jejich uvádění do praxe* (str. 14-16), kde autorka při výkladu toho, co je „žité náboženství“, zaměnila jména autorů: hovoří o Luboši Bělkovi, nicméně autorem kapitoly sborníku, na kterou odkazuje, je Břetislav Horyna.

Následuje empirická část založená na terénním výzkumu. Vzhledem k tomu, že autorka je sama členkou církve, vstup do terénu v jejím případě proběhl poměrně hladce. Musím vyzdvihnout přístup Petry Jonášové k terénnímu výzkumu: zvolila vhodnou výzkumnou strategii, pracovala samostatně a proaktivně, podařilo se jí nasbírat relevantní etnografický materiál. Svou pozici v terénu dokázala (i s pomocí vhodné odborné literatury) velmi dobře reflektovat, jak je to vidět v příslušné kapitole metodologické části práce (str. 21-22).

Ačkoli autorka výzkum prováděla z pozice „insidera“, v textu neanalyzuje své vlastní postoje, ale staví je čistě na výpovědích jiných aktérů. To je jistě legitimní rozhodnutí. Škoda ovšem podle mého názoru je, že v textu nepracuje s terénním deníkem. Ačkoli píše „*při pozorování jsem si vedla pečlivé terénní poznámky, které jsem hned po ukončení pozorování přepsala do počítače...*“ (str. 20), citace z terénního deníku se v práci vůbec neobjevují. Na druhou stranu však oceňuji, že autorka všechna svá tvrzení bohatě dokumentuje citacemi z rozhovorů, které tvoří pro její závěry dostatečnou oporu.

Za slabinu empirické části práce považuji především ulpívání na popisné rovině. Čtenář se dozvídá hodně o tom, *co* a *jak* se během slavení soboty děje, ale již méně o tom, *proč* se to děje. Autorka poukazuje na podobnosti mezi teoretickými koncepty, které užívá, a svými terénními poznatky, k vyvození originálních závěrů ale přistupuje jen v omezené míře. Tento problém podle mého názoru z velké části plyne právě z pozice autorky. Díky tomu, že je

členkou církve, pro ni bylo poměrně snadné navázání kontaktů a orientace v daném prostředí, ale o to těžší pro ni samozřejmě bylo vybudovat si od zkoumané problematiky potřebný odstup. Ne zcela se jí tak dařilo vnímat to, s čím se v terénu setkávala, jako cosi nesamozřejmého. V textu se proto poměrně často objevují vágní a samozřejmá tvrzení, např.:

- „Na základě definice Bělky má adventismus žitou stránku náboženství.“ (Str. 14)
- „Způsob, jakým informátoři sobotu zachovávají, výrazně ovlivňuje například jejich individualita dělící je do různých skupin. Pokud jsou kupříkladu introverti, upřednostňují v sobotu samotu, a extroverti zase společnost.“ (Str. 31)
- Apod.

Jazyk práce je poměrně kultivovaný; text je psán srozumitelně a čtivě; je přehledně a logicky strukturován. Místy se v něm objevují stylisticky nešikovné formulace, nepřesnosti či překlepy, nicméně tyto jevy nepřesahují únosnou míru. Také seznam literatury obsahuje drobné chyby (např. názvy knih autorka někdy píše kurzívou, jindy nikoli apod.). Na druhou stranu oceňuji, že seznam zdrojů je na bakalářskou práci poměrně bohatý a kvalitně sestavený.

Celkově vzato tedy Petra Jonášová prokázala schopnost použít základní metody a techniky etnografického výzkumu, stejně jako schopnost pracovat s odbornou literaturou. Cíle, které si stanovila v *Úvodu* (str. 6) – tedy popsat motivace adventistů pro zachovávání soboty, zjistit, jak adventisté interpretují a uvádějí do praxe náboženské normy o zachovávání soboty a na základě čeho rozlišují mezi „zbožnými“ a „nezbožnými“ činnostmi – se jí z větší části podařilo naplnit. Vlastní badatelský přínos práce je, vzhledem k výše popsanému popisnému charakteru, dosti omezený, nicméně nárokům kladeným v tomto ohledu na bakalářskou práci dostojí. Proto práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit jako velmi dobrou.

V Praze dne 29. 8. 2018

Mgr. Kateřina Horská